

[Wittrup.]

ved lovforslagets behandling i afvigte samling. For det andet skulle loven gerne føre til fremskaffelse af mest mulig jord til udstykning, særlig tillægsjord til for små brug, så at de kan blive store nok til, at en familie kan leve anstændigt af brugen. Det er de to ting, der efter min mening særlig bør komme ud af dette lovverk angående landbrugsejendomme. Husmandsbruget har absolut sin store berettigelse i det danske landbrug, idet det stadig har kunnet hævde sig overfor andre brugsformer med hensyn til at fremskaffe udbytte af den danske jord. Det har stadig vist sig som en god brugsform, ikke mindst i de senere år, i hvilke landarbejdernes vederlag for deres arbejde har nærmet sig udbyttet af arbejdet, og ingen vil vel egentlig sige, at det er forkert, at en arbejder får sit arbejdes udbytte. Gårdmandsbruget har hidtil været en rar driftsform, fordi arbejdskraften var billig. Man kunne derigennem skaffe sig en noget behageligere tilværelse som landmand, end hvis man var husmand og selv skulle udføre alt arbejde, man var ikke så stærkt bundet ved bedriften og kunne frigøre sig for den, hvis man ønskede det. Dette forhold har ændret sig noget, idet man, hvis man vil have et rimeligt udbytte, er nødt til, lige så vel som husmanden, at arbejde med selv. Resultatet er i almindelighed blevet det, at man i husmandsbruget i de senere år har opnået et bedre økonomisk resultat end i gårdmandsbruget. Det skyldes de ting, jeg har nævnt, at husmanden selv udfører alt arbejde sammen med sin familie og derigennem tjener de lønninger, som det større jordbrug må betale, også fordi han skal være driftsleder, måske lever på en højere levestandard og muligvis tager sig noget mere frihed; resultatet heraf bliver, at han får mindre udbytte end husmanden, der selv passer sin bedrift hver dag og alene. Økonomisk set er husmandsbruget en god driftsform, og jeg er nær ved at tro, at husmanden rent menneskeligt, lykkesmæssigt set er fuldt så lykkelig, fordi han selv passer sin bedrift og får et rimeligt udbytte, ihvertfald er han fuldt så tilfreds, hvis han i årets løb kan samle sig 1000 kroner, som den, der har sat penge til. Alt tyder derfor på, at husmandsbruget både nu og i fremtiden vil være en god driftsform. Det vil måske blive indvendt, at teknikken vil slå denne driftsform ud. Det er jeg dog ikke sikker på. Jeg har set, at teknikken udmærket tilpasser sig de små brug, har set disse udmærkede

redskaber, som kan bruges selv i havebrug og gartnerier, som er mekanisk drevne. De kan udmærket og skal sikkert nok blive fremstillet i en form, som passer til mindre brug, ligesom også andelstanken med hensyn til teknisk maskinkraft her vil være på sin plads.

Jeg tror derfor ikke, husmandsbruget bliver slået ud, heller ikke af teknikken, men at denne derimod vil blive taget i brug også i de mindre brug til lettelse af det svære arbejde for husmanden, så at han kan skubbe sliddet nogenlunde til side ved hjælp af teknikken og beholde tilbage kun det arbejde, som giver livet indhold og skaber lykkefølelse i hans bedrift. Derfor må vi efter min mening fremme denne bedriftsform og give den så gode kår som muligt, når det ellers sker på en rimelig måde i forhold til andre driftsformer. Her er det da, at dette lovforslag søger på forskellig måde at fremskaffe jord til disse små brug, og ikke mindst må det være en opgave at fremskaffe tillægsjord til de små brug, hvor en familie ikke kan leve af brugen. Det er efter min mening hovedformålet med loven, og jeg håber, at det vil lykkes at nå frem til et godt resultat, idet det vil være naturligt at ønske, at disse lovforslag på ny sendes i et udvalg, som kan fortsætte det arbejde, der blev afbrudt ved sidste rigsdagssamlings slutning.

Nielsen-Man: Da disse 3 lovforslag i sidste samling blev oversendt til landstinget, var det på et så sent tidspunkt af samlingen, at det ikke lykkedes at nå til et resultat. Det udvalg, som var nedsat til behandling af lovforslagene, gjorde et godt arbejde, og der blev fra alle sider vist forhandlingsvillighed. Jeg vil derfor anse det for inopportunt ved denne første behandling at gå ind på rent principielle betragtninger. Naturligvis er det sådan — det er da også en offentlig hemmelighed —, at forskellige synspunkter kan fremføres overfor de her foreliggende lovforslag, ganske særlig forslag til lov om landbrugsejendomme, men jeg er enig med det ærede medlem hr. Wittrup i, at det vil være mest formålstjenligt, at disse lovforslag snarest bliver henvist til en fortsat udvalgsbehandling, for at vi kan søge at nå til ende med det arbejde, som det ikke lykkedes at nå til ende med i forrige samling.

Det kunne for så vidt være fristende i tilknytning til det ærede medlem hr. Wittrups bemærkninger, der, synes jeg nok, fjernede sig noget fra emnet, at optage en almindelig drøftelse om landbrugets forhold,